

14
ਪਾਠ

ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ (One Word Substitution for Group of Words)

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚੇ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ :

ਪੰਛੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਥਾਂ।

ਆਲੁਣਾ

ਪੰਜਾਬਣ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਮ-ਪਲ ਔਰਤ।

ਚੁੱਚਾ

ਕੁਕੜੀ ਦਾ ਬੱਚਾ

ਉੱਪਰ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਉਸੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਪ੍ਰਗਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸੂਚੀ ਦਰਜ ਹੈ :

1. ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ

ਉਡੀਕ

2. ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣਾ	ਉਤਾਰਨਾ
3. ਦੂਜੇ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕੰਮ	ਉਪਕਾਰ
4. ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਨਾ (ਰਿਹਾ) ਹੋਵੇ	ਅੰਗਹੀਣ
5. ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨਾ ਹੋਣ	ਅਨਾਥ
6. ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ	ਅਭੁੱਲ
7. ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ	ਆਸਤਿਕ
8. ਪਤੀ ਦੀ ਮਾਂ (ਮਾਤਾ)	ਸੱਸ
9. ਪਤੀ ਦਾ ਪਿਤਾ	ਸਹੁਰਾ
10. ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ/ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ	ਸਮਕਾਲੀ
11. ਜਿਸ ਔਰਤ ਦਾ ਪਤੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋਵੇ	ਸੁਹਾਗਣ
12. ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਨ	ਹਰਮਨ-ਪਿਆਰਾ
13. ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ	ਕਹਾਣੀਕਾਰ
14. ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ	ਗਾਲੜੀ
15. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਲਿਪੀ	ਗੁਰਮੁਖੀ
16. ਪਿਤਾ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ	ਚਾਚਾ
17. ਚਾਰ ਪੈਰ ਵਾਲਾ ਜੀਵ	ਚੁਪਾਇਆ
18. ਪਤੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ	ਜੇਠ
19. ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ	ਤੇਲੀ
20. ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ (ਡੈਡੀ)	ਦਾਦਾ
21. ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ	ਦਾਦੀ
22. ਪਤੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ	ਦਿਓਰ
23. ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ	ਨਾਸਤਿਕ
24. ਮਾਂ (ਮਾਤਾ) ਦਾ ਪਿਤਾ	ਨਾਨਾ
25. ਮਾਂ (ਮਾਤਾ) ਦੀ ਮਾਂ	ਨਾਨੀ
26. ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ	ਨਾਵਲਕਾਰ
27. ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ	ਨਿਰਪੱਖ
28. ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪੱਖ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ	ਪੱਖਪਾਤੀ
29. ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ	ਪੋਤਾ/ਪੋਤਰਾ
30. ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਬੱਚਾ	ਬਲੂੰਗੜਾ

Class-7

31. ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ
32. ਪਿਤਾ ਦੀ ਭੈਣ
33. ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਦੇਖਾ-ਦੇਖੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ
34. ਮਾਂ/ਮਾਤਾ ਦਾ ਭਰਾ
35. ਮਾਂ ਦੀ ਭੈਣ
36. ਬੱਕਰੀ ਦਾ ਬੱਚਾ
37. ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
38. ਭੇਡ ਦਾ ਬੱਚਾ
39. ਗਾਂ/ਗਊ ਦਾ ਬੱਚਾ/ਬੱਚੀ
40. ਘੋੜੀ ਦਾ ਬੱਚਾ/ਬੱਚੀ

ਮਾਮਾ, ਭਾਈ,

ਭਰਜਾਈ

ਭੂਆ

ਭੇਡ-ਚਾਲ

ਮਾਮਾ

ਮਾਸੀ

ਮੇਮਣਾ

ਲਲਾਰੀ

ਲੇਲਾ

ਵੱਛਾ/ਵੱਛੀ

ਵਛੇਰਾ/ਵਛੇਰੀ